

Проф. др Слободан Марковић
Проф. др Душан Поповић
ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ
(Правни факултет Универзитета у Београду, 2013,
стр. 367)

Уџбеник „Право интелектуалне својине“ коаутора проф. др Слободана Марковића и проф. др Душана Поповића представља модеран уџбеник који је био насушно потребан свим правницима који се баве правом интелектуалне својине. Он је превасходно написан као „учило и водич за студенте и остале којима је потребан увид у савремено право интелектуалне својине“.

Проф. др Слободан Марковић је рођен 1956. године. Своју академску каријеру је почео на Правном факултету у Крагујевцу као асистент приправник, а данас је редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду. Предаје наставни предмет Право интелектуалне својине на основним, мастер и докторским студијама. Објавио је преко педесет чланака и осам књига. Био је директор Завода за интелектуалну својину Србије, председавајући тима експерата за право интелектуалне својине Економске комисије УН за Европу, шеф делегације Србије на дипломатској конференцији за закључење Ревидираног споразума о праву жига у Сингапуру, вођа пројекта ЕУ „Изградња капацитета за заштиту интелектуалне својине у БиХ“, а обављао је и друге функције.

Проф. др Душан Поповић је рођен 1978. године. Дипломирао је на Правном факултету Универзитета у Београду, магистрирао на Универзитету у Нансију а докторирао на Универзитету Париз Нан-

* Виши асистент на Правном факултету Универзитета у Бањој Луци

тер. Своју научну каријеру је почео у Институту за упоредно право у Београду, а тренутно је ванредни професор на Правном факултету Универзитета у Београду гдје предаје наставне предмете Право интелектуалне својине и Право конкуренције на основним, мастер и докторским студијама. До сада је објавио велики број чланака из области права интелектуалне својине, права конкуренције и права Европске уније. Такође, написао је и неколико монографија.

Право интелектуалне својине је хетерогена цјелина тако да су коаутори у предметном уџбенику објаснили само елементе и основне институте права интелектуалне својине, те није стављен акценат на позитивноправне прописе. То овом уџбенику гарантује дуготрајнији вијек и универзалност. Коаутори су уз основни текст, материју изложили и у „оквирима“ гдје су читаоце упућивали на интернет водиче или су предлагали теме за разговор инспирисане примјерима из судске праксе. На крају сваког поглавља су написали резиме истог, направили списак питања на основу којих читалац може да провјери своје познавање материје и направили списак препоручене литературе за посебно заинтересоване читаоце који имају потребу за дубљим изучавањем одређених питања и института права интелектуалне својине. Овакав концепт уџбеника чини исти модерним у складу са савременим европским и америчким тенденцијама писања уџбеника гдје се читаоцима посебно наглашавају битни дијелови лекција, излажу примјери из судске упоредне праксе и подстичу на размишљање, те наглашен високи педагошки карактер.

Уџбеник је, поред напомена коаутора (стр. 19) и увода, подјељен на пет дијелова, а на крају истог се налази списак најважнијих домаћих (Србија) извора права интелектуалне својине (стр. 367).

У уводном дијелу уџбеника (стр. 21-36), коаутори су дефинисали појам права интелектуалне својине, објаснили која је улога тржишта у праву интелектуалне својине, да право интелектуалне својине представља дозвољено и легално средство ограничавања слободе конкуренције, извршили су јединствену подјелу интелек-

туалних добара на творевине, псеудотворевине и ознаке и извршили систематику излагања.

Први и најзначајнији дио (стр. 37-277), коаутори су подијелили на четири главе. У првој глави су обрадили ауторско право (стр. 37-80) и сродна права (стр. 81-99). Аутори дају опште напомене о ауторском праву, дефинишу ауторско дјело и одређују његове елементе, одређују обим заштите и врше своју оригиналну подјелу на изворна дјела, дјела прераде и збирке. У овом дијелу уџбеника истиче се која ауторска дјела су изузета из ауторскоправне заштите и да се разликују три статуса ауторског дјела: објављено, необјављено и издато дјело. Дефинише се ко може бити субјект ауторског права, ко се сматра коауторима и шта је коауторско дјело, како настаје ауторско право, шта чини садржину ауторског права, каква постоје ограничења субјективног ауторског права и колико траје субјективно ауторско право. Коаутори су у сродна права сврстали право интерпретатора, право произвођача фонограма, право произвођача видеограма, право произвођача емисије, право произвођача базе података, право првог издавача слободног дјела и право издавача штампаних издања на посебну накнаду. У овом дијелу уџбеника је видљива разлика од претходних уџбеника проф. др Слободана Марковића (*Право интелектуалне својине, Службени гласник, Београд, 2000; или издања Право интелектуалне својине, Магистрат, Сарајево, 2007; или издања Право интелектуалне својине, Правни факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Источно Сарајево, 2007*) и видљив је коауторски рад у дијелу проширења сродних права, правом првог издавача слободног дјела и правом издавача штампаних издања на посебну накнаду који нису били обухваћени предметним уџбеницима. У другој глави су обрађена права индустријске својине у која спадају патентно право (стр. 100-150), право жига (стр. 150-172), право заштите ознаке географског поријекла (172-183), право заштите дизајна (стр. 184-193), право заштите топографије интегрисаног кола (стр. 194-200) и право заштите биљних сорти (стр. 200-208). У овој глави су коаутори детаљно и прецизно обрадили свако од набројаних права

индустријске својине и посебно нагласили њихове специфичности. Истакли су које су им заједничке одредбе а посебно нагласили разлике између њих. У трећој глави (стр. 208-259) под називом „Промет искључивих права интелектуалне својине“ коаутори су објаснили личноправна и имовинскоправна овлашћења субјективних права интелектуалне својине. Такође, у овој глави су обрађене и организације за колективно остваривање ауторског и сродних права. У четвртој глави (стр. 260-277) је обрађена судска и управна заштита искључивих права интелектуалне својине кроз грађанскоправну, казненоправну (кривичну) и управноправну заштиту.

У другом дијелу уџбеника (стр. 279-304) коаутори су обрадили право сузбијања нелојалне конкуренције. Други дио је подијељен на двије главе. Прва глава обрађује основне појмове права конкуренције, њено мјесто у систематизацији, правну заштиту конкуренције и појам нелојалне конкуренције. У другој глави коаутори обрађују посредну заштиту интелектуалне својине на основу прописа о сузбијању нелојалне конкуренције. У овој глави се обрађује коришћење туђег интелектуалног добра, повреда добрих пословних обичаја, радње коришћења туђег интелектуалног добра које имају обиљежја нелојалне конкуренције, правна природа заштите од нелојалне конкуренције и грађанскоправна заштита од нелојалне конкуренције.

У трећем дијелу (стр. 305-309) обрађена је пословна тајна (*know-how*). У овом дијелу коаутори су пошли од терминологије, а затим објаснили мјесто у систематизацији, појам и правну природу пословне тајне, однос између пословне тајне и предмета заштите искључивих права интелектуалне својине, питања да ли је пословна тајна предмет промета и на крају су објаснили судску заштиту.

У четвртом дијелу уџбеника (стр. 311-316) коаутори су објаснили називе интернет домена. Овај дио уџбеника се није појављивао у претходним уџбеницима проф. др Слободана Марковића те представља новину. Коаутори су у овом дијелу, полазећи од општих напомена објаснили правну природу и мјесто у систематизацији као и спорове поводом регистрације назива интернет домена.

Пети и последњи дио уџбеника (стр. 317-365) односи се на међународно право интелектуалне својине. Он је подијељен на четири главе. У првој глави коаутори су објаснили начело територијалности и његове недостатке. У другој глави су обрађене међународне конвенције сврстане у три групе. У првој групи су међународне конвенције којима се гарантују национални третман странаца и минимална права, у другој групи су међународне конвенције чије су функције рационализација поступка међународне заштите, а у трећој групи су међународне конвенције чије су функције правно-техничка рационализација поступка за стицање права. Оваква класификација међународних конвенција је потоуно нова и разликује се од претходне класификације у уџбеницима проф. др Слободана Марковића. У трећој глави је обрађен Споразум о трговинским аспектима права интелектуалне својине (*TRIPS*) којем је дат посебан значај јер он то као свеобухватна конвенција из области права интелектуалне својине и заслужује. У четвртој глави је обрађено право Европске уније у области права интелектуалне својине. Коаутори су посебну пажњу посветили Уредби о комунитарном жигу, Уредби о комунитарном дизајну и Уредби о унитарном патенту.

Уџбеник „Право интелектуалне својине“ коаутора проф. др Слободана Марковића и проф. др Душана Поповића је одлично „штиво“ не само студентима већ и правницима практичарима који се браве компликованом заштитом права интелектуалне својине. То је модеран уџбеник који је, нажалост, због студијског програма ограничен на обим од 367 страна, те истим није било могуће улазити дубље у правнофилозофске расправе, а изостављен је и историјски контекст. Тежину истом дају и имена рецезената. То су проф. др Весна Бесаревић, проф. др Мирко Васиљевић и проф. др Божин Влашковић који су једни од највећих познавалаца (проф. Васиљевић је додуше професор Компанијског и Трговинског права) права интелектуалне својине на нашим просторима.

Мр Његослав Јовић

